

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VETRENKO C. MOLDOVEI

(Cererea no. 36552/02)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

18 mai 2010

DEFINITIVĂ
la 04 octombrie 2010
potrivit articolului 44 § 2 (c) din Convenție

Poate fi obiectul revizuirii editoriale, inclusiv în ce privește traducerea.

În cauza Vetrenko c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), statuînd în cameră constituită din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefierul Secțiunii*,

Deliberînd în secret la 27 aprilie 2010,

Pronunță prezenta hotărîre, adoptată în aceeași zi:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată printr-o cerere (nr. 36552/02) contra Republicii Moldova, depusă la 17 august 2002 la Curte, în conformitate cu Articolul 34 din Convenția privind Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale („Convenție”) din partea cetățeanului Republicii Moldova, dl Vilen Vetrenko (“reclamant”).

2. Reclamantul, căruia de asemenea i s-a acordat asistență juridică gratuită, a fost în cele din urmă reprezentat de dna N. Mardari și dl F. Nagacevski, avocați cu practică în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl V. Grosu.

3. În particular, reclamantul a pretins precum că dînsul a fost suspus relelor-tratamente întru darea declarațiilor autodenunțătoare și după aceasta a fost condamnat în baza acestor declarații, precum că el a fost ilegal arestat și la momentul inițial al investigației dînsului nu i s-a oferit acces la un avocat ales. În principal, reclamantul s-a plîns asupra pretensei inechități a procedurilor penale inițiate împotriva lui, inclusiv și omisiunea instanțelor naționale de a prezenta suficiente motive în justificarea condamnării lui.

4. Cererea a fost distribuită Secțiunii a Patra de la Curte (Regula 52 § 1 din Regulamentul Curții). La 09 ianuarie 2007 Camera din această Secțiune a decis să comunice cererea Guvernului. Potrivit Articolului 29 § 3 din Convenție s-a decis examinarea în fond a cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1975 și locuiește în Chișinău.

6. Faptele, după cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Omorul lui M.

7. Potrivit acușării, la 19 mai 1997, M. a fost invitată într-un bar de către câteva persoane, inclusiv foștii vecini R.M. și U., plus reclamantul, în apartamentul căruia R.M. și U. au închiriat o cameră.

8. În bar dînșii au consumat băuturi alcoolice și i-au adăugat un somnifer în paharul victimei M., după care ultima a adormit. R.M. a transportat-o pe M., împreună cu U. și reclamant, cu mașina proprie în afara orașului. R.M. și reclamantul au scos-o pe M. din mașină și au încercat să o stranguleze cu o funie. Atunci când aceasta nu s-a reușit, dînșii i-au legat membrele și au aruncat-o într-un lac, unde dînșii s-a înecat.

9. La 01 iunie 1997, S.P., un colaborator de poliție, a formulat un raport prin care a comunicat precum că dînșii au încercat să o găsească pe T., care ar putea oferi informații despre locul de aflare a lui M. Colaboratorul S.P. a considerat necesar de a identifica persoana/persoanele care au scos apartamentul lui M. la vânzare, întru a constata locul lui T.

10. La 03 iunie 1997, T., una din vecinii lui M., a făcut o declarație scrisă în care a dat detalii despre omorul lui M., așa după cum acesta a fost descris de U. Dînșii i-a numit pe R.M, U. și S. drept făptași a crimei. De asemenea, dînșii a menționat și intenția sa de a se muta cu traiul în Tașkent, Uzbekistan, unde locuiește bunica dînșii. La 04 iunie 1997 colaboratorul S.P. a scris un raport despre conversația cu T. în care a informat precum că T. a declarat despre participația reclamantului la comiterea infracțiunii. La 05 iunie 1997, T. a fost audiată de anchetatorul G. în fața căruia aceasta a confirmat evenimentele descrise în raportul colaboratorului de poliție. Dînșii a declarat precum că U. i-ar fi povestit despre detaliile infracțiunii la 20 mai 1997. Dînșii nu a menționat nici numele reclamantului precum nici despre participația acestuia într-un fel la comiterea faptei.

2. Reținerea reclamantului și pretinse rele tratamente

11. La 04 iunie 1997 poliția l-a găsit pe reclamant la domiciliul prietenelor acestuia și i-a spus că le datorează bani. Dînșii a fost somat să-i urmeze spre comisariatul de poliție, unde a și fost reținut. Reclamantul după aceasta a fost informat precum că el, R.M. și U., sunt suspecți de omorul lui M.

12. Potrivit reclamantului, imediat după reținerea sa el i-a povestit anchetatorului despre detaliile omorului lui M, pe care le-a aflat de la R.M., inclusiv locul unde cadavrul a fost ascuns. Reclamantul a susținut precum că nu a denunțat anterior despre comiterea infracțiunii din teamă față de răzbunarea din partea lui R.M. Oricum, reclamantul a fost maltratat timp de șase ore de colaboratorii operativi a poliției întru al determina să-și recunoască vinovăția de comiterea infracțiunii: s-a pretins precum că el a fost aproape asfixiat de câteva ori cu masca antigaz. Reclamantul a pretins precum că el a fost de asemenea verbal înjurat și amenințat cu aplicarea unor rele tratamente mult mai drastice.

13. În seara zilei de 04 iunie 1997, reclamantul a făcut declarații de autodenunțare în prezența unui avocat din oficiu și doi martori asistenți. Acel avocat, aparent mai mult nu a mai participat în procedurile ulterioare după recunoașterea făcută. În mărturiile sale reclamantul a descris maniera în care a fost comis omorul lui M. și locul unde cadavrul a fost lăsat. Dînsul a declarat precum că el și R.M. au încercat să o stranguleze pe M. cu o funie, și după aceasta au legat-o și au aruncat-o în lac. Nici o mențiune nu a fost făcută despre lovituri aplicate lui M. sau de cauzarea altor vătămări. Autodenunțarea a fost înregistrată la o cameră video. Înainte de înregistrarea mărturisirii, un medic-legist a fost solicitat să verifice prezența a careva semne de maltratări pe corpul reclamantului. Acesta nu a găsit astfel de urme de leziuni. Reclamantul, expres a menționat precum că el nu a fost maltratat. Ulterior, reclamantul a pretins în cadrul ședințelor judiciare precum că înregistrarea video a fost exersată preventiv împreună cu anchetator, precum că aceasta era o farsă și precum că dînsul a fost amenințat cu noi rele tratamente în cazul în care ar refuza de la declarațiile anterioare.

14. Reclamantului i s-a oferit posibilitatea de a semna procesele-verbale de audiere, pînă la începutul dării depozițiilor întru a confirma că lui i s-a făcut cunoștință despre drepturile sale și la final pentru a adevăra conținutul declarațiilor sale. Oricum, reclamantul a refuzat să semneze în ambele situații. Ulterior, dînsul a explicat refuzul său drept ultima încercare de a rezista la presiuni ilicite.

15. A doua parte de recunoaștere, efectuată în aceeași zi, a implicat ieșirea la fața locului spre lac, unde cadavrul victimei a fost aruncat, și filmarea declarațiilor făcute acolo. Reclamantul a refuzat să semneze și aceste mărturisiri.

16. La 05 iunie 1997, reclamantul a făcut o altă declarație, care a fost esențialmente aceeași cu acele depoziții date cu o zi înainte. El a pretins precum că a fost amenințat adăugător cu alte maltratări dacă va refuza de la declarațiile anterioare.

17. Un raport de expertiză a fost finalizat spre 05 iunie 1997, concludinînd că M. a decedat de la înec și asupra corpului său au fost depistate o serie de excoriații, cauzate prin lovituri repetate, precum și urme

de înnod cu funie cu care mâinile și picioarele acesteia au fost legate. Nici un semn de strangulare nu a fost depistat la gâtul victimei. Expertul a stabilit, precum că victima a decedat „cu câteva zile înainte de completarea raportului de expertiză”.

18. În a doua jumătate a zilei de 05 iunie 1997, reclamantului i s-a permis să-și telefoneze mama sa și la 06 iunie 1997 el a declarat, în prezența ultimei și în prezența anchetatorului, precum că el este nevinovat. Reclamantul de asemenea a mai menționat o persoană cu care s-a deținut în aceeași cameră de detenție la comisariatul de poliție, care ar putea confirma faptul că el ar fi fost adus într-o stare gravă după rele tratamente aplicate de colaboratorii de poliție. Oricum, i s-a spus de anchetator și avocat precum că instanțele de judecată nu ar crede unor asemenea declarații. Aparent, reclamantul a mai menționat despre rele tratamente și o eventuală confirmare din partea co-deținutului său în plîngerile sale adresate procurorilor și instanțelor dar aceste declarații nu au fost observate. Co-deținutul său, aparent nu a fost chestionat. În toate declarațiile anterioare reclamantul a susținut în continuu nevinovăția sa și a explicat precum că el a aflat despre detaliile omorului, inclusiv și locul unde cadavrul a fost aruncat de la R.M, care l-a și condus spre lac după omor.

19. Noul avocat al reclamantului aparent a notat, la 12 octombrie 1997, precum că nu este nici o semnătură pe procesele-verbale de audiere, fapt care contravine legii. La 28 octombrie 1997, semnăturile au apărut pe procese-verbale și reclamantul a pretins precum că dînsul a fost impus să le semneze. Reclamantul a refuzat și în ultimul moment, după intervenția mamei sale, anchetatorul a fost nevoit să menționeze că reclamantul a refuzat de dreptul său la semnătură. El a mai pretins precum că i s-a interzis să menționeze data de 28 octombrie 1997, drept ziua în care el a refuzat să semneze procese-verbale, contrar prevederilor articolului 124 Cod procedură penală (a se vedea mai jos). La 31 octombrie 1997 reclamantul s-a plîns împotriva anchetatorului, dar fără succes. Procesele-verbale de audiere au fost semnate de anchetatorul G., care a efectuat investigația în cauză. Mențiunea despre refuzul reclamantului de a semna procesele-verbale a fost contrasemnata de anchetatorul D., care ulterior a preluat în procedură dosarul penal.

20. Reclamantul a pretins precum că timp de câteva luni în anul 1998 dînsul fost deținut în condiții inumane în camera de detenție a comisariatului de poliție.

21. Într-o declarație dată poliției, sora lui T. a specificat că Tașkent este locul unde rudele lor locuiesc.

3. *Primul set de proceduri (1998-1999)*

a. Hotărîrea Tribunalului Chişinău

22. La 16 decembrie 1998, Tribunalul Chişinău a achitat reclamantul de acuzaţiile aduse în privinţa omorului şi l-a condamnat pe R.M. Instanţa a găsit, *inter alia*, precum că nu a fost stabilit că reclamantul a participat la comiterea infracţiunii. S-a constatat oricum că dînsul nu a denunţat despre infracţiune atunci cînd i s-a comunicat de R.M., fapta care constituie o infracţiune. Instanţa, de asemenea, a găsit că mărturiisirile date de reclamant în primele două zile după reţinere nu pot servi temei pentru condamnare acestuia, deoarece acestea erau contrare altor probe din dosar (refuzul acestuia de a semna declaraţiile, fapt care naşte dubii despre veridicitatea lor; faptul că începînd din 06 iunie 1997 şi pe parcursul întregului proces penal reclamantul a negat omorul lui M.; precum şi alibiul lui, rezultat din declaraţiile a două persoane, inclusiv şi I.M., care de asemenea a locuit în apartamentul reclamantului în timpul evenimentelor şi care au confirmat precum că reclamantul s-a întors spre orele 23:00 în noaptea cînd s-a comis omorul). Tribunalul l-a condamnat pe reclamant pentru nedenuţare a infracţiunii comise de R.M., dar şi a dispus eliberarea acestuia de răspundere penală în baza actului de amnistie aplicabil acestui tip de infracţiuni.

b. Hotărîrea Curţii de Apel

23. La 04 noiembrie 1999, Curtea de Apel a menţinut sentinţa primei instanţe. Curtea de Apel a notat, precum cu o altă persoană, S., de asemenea a fost suspectată de contribuire la comiterea de către R.M. a omorului lui M., şi precum că dosarul în privinţa acestuia a fost disjuns într-o procedură separată datorită eschivării de răspundere penală. Instanţa de apel, de asemenea a mai menţionat precum că în afară de declaraţiile autodenunţătoare date de reclamant la 04 şi 05 iunie 1997, nu există nici o dovadă în dosar care ar proba participaţia acestuia la comiterea infracţiunii.

c. Hotărîrea Curţii Supreme de Justiţie

24. La 21 decembrie 1999, Curtea Supremă de Justiţie a casat acele două hotărîri, constatînd că instanţele inferioare şi-au depăşit competenţele şi au acceptat, fără o motivare corespunzătoare, susţinerile reclamantului precum că el nu a participat la comiterea crimei. O reexaminare în fond a fost dispusă.

4. Al doilea set de proceduri (2001-2002)

a. Hotărîrea Tribunalului Chişinău

25. La 21 septembrie 2001, Tribunalul Chişinău a condamnat reclamantul pentru participaţie la omorul lui M. şi l-a pedepsit cu 16 ani de privaţiune de libertate.

26. Tribunalul s-a referit la probele din dosar: martorii care au declarat că i-au văzut pe R.M., U., S. şi pe reclamant împreună cu M. în bar, în noaptea dispariţiei ultimei. Martorul T. a declarat despre intenţiile lui R.M. şi U., care i-ar fi spus despre planul său de a omorî pe M. şi de a vinde apartamentul ultimei. Martorii M.E. şi I.A. au mărturisit despre acţiunile ale R.M. şi U. întru obţinerea documentelor necesare pentru vânzarea apartamentului lui M. Martorul M.N. a susţinut precum că dînsa l-a observat pe S. care a invitat-o pe M. în bar la ziua dispariţiei acesteia.

27. În cadrul percheziţiei în apartamentul reclamantului au fost depistate o serie de documente referitoare la vânzarea apartamentului lui M. Procesul-verbal nu a specificat au fost oare depistate documentele respective în cameră închiriată de R.M. şi U. sau într-un alt loc. Doar un singur document relevant a fost găsit asupra lui R.M., în cadrul percheziţiei corporale.

28. Tribunalul s-a referit la recunoaşterea vinovăţiei ale reclamantului şi la versiunea părţii acuzării, potrivit căreia reclamantul şi R.M. au încercat să o stranguleze pe M. şi, nereuşind acest lucru, au aruncat-o în lac. Instanţa a găsit că probatoriul, suplimentar la mărturisirile reclamantului, dovedesc vinovăţia acestuia. S-a constatat precum că R.M. şi U., au obţinut prin înşelăciune careva documente de la M., cu intenţia de ai vinde apartamentul. Mai mult, R.M. niciodată nu a recunoscut vinovăţia, iar declaraţiile reclamantului, făcute în faţa organelor de anchetă, conţin anumite date particulare cum ar fi locul unde se află cadavrul şi metoda prin care a fost comis omorul. Aceste circumstanţe au fost ulterior confirmate de reclamant la reconstituire, care a arătat locul unde în prezenţa acestuia, experţii au ridicat cadavrul. Raportul de expertiză a confirmat tipul leziunilor care coincid cu descripţia omorului dată de reclamant.

29. Suplimentar, nu a existat nici o probă că reclamantul ar fi fost supus relelor tratamente, după cum o dovedesc şi concluziile medico-legale efectuate după prima lui audiere. Mai mult, reclamantul a declarat, în prezenţa unui avocat, că el nu a fost maltratat. Instanţa a considerat că refuzul său de a semna declaraţiile de autodenunţare constituie o încercare de a evita răspunderea penală.

Toate cele menţionate au dovedit vinovăţia reclamantului.

30. În apelul său reclamantul a declarat precum că el a aflat despre detaliile omorului de la R.M., care l-a adus la locul faptei la o zi după comiterea faptei. Dînsul a pretins precum că el a fost supus relelor tratamente de poliţie în sensul de a aşi lua răspunderea pentru crimă.

Sentința nu specifică ziua comiterii omuciderii și în fapt există probe care dovedesc că M. a decedat mai târziu de ziua, indicată de partea acuzării. Reclamantul, de asemenea, a susținut precum că pînă a fi audiat în calitate de acuzat, el i-a comunicat colaboratorilor de poliție despre detaliile omorului așa cum acestea i-au fost povestite de R.M. Aceste circumstanțe contravin constatărilor instanței precum că poliția nu a cunoscut despre detaliile omorului pînă la interogarea reclamantului în calitate de suspect. El a refuzat să semneze ambele procese-verbale cu declarații de autodenunțare, dar nu a putut să se mai opună mai mult, datorită temerii că va fi supus relor tratamente. Reclamantul s-a referit la probele din dosarul penal și anume că în dimineața zilei de 04 iunie 1997, rudele sale au încheiat un contract cu un avocat pentru reprezentarea intereselor sale, dar anchetatorul nu a admis participarea acestui avocat în proceduri. Respectiv, reclamantul a fost asigurat cu un alt avocat, în care nu a avut încredere și care nu i-a urmărit apărarea intereselor, dar din contra ar fi fost într-o înțelegere cu anchetatorul. Suplimentar, existența unui raport de examinare medico-legală și a martorilor asistenți la prima sa audiere, în fapt nu a fost o practică obișnuită, și expertul nu a fost preîntîmpinat de răspundere penală pentru darea unor concluzii false, așa cum o solicită legea. Participarea unui număr neobișnuit de mare de persoane la prima interogare doar confirmă faptul precum că anchetatorul era în cunoștință de cauză că voința reclamantului a căzut sub influența relor tratamente și dînsul a fost de acord „să recunoască”. Anchetatorului i-a trebuit să creeze o aparență veritabilă despre lipsa relor-tratamente care ar fi cu greu combătută. Instanța nici nu a menționat declarația lui I.M., care a constituit confirmarea alibiului reclamantului deoarece aceasta ar confirma că dînsul s-ar fi întors acasă cu mult timp mai înainte de R.M. și U.

b. Hotărîrea Curții de Apel

31. La 05 februarie 2002, Curtea de Apel a menținut sentința primei instanțe. Instanța de apel l-a găsit vinovat pe R.M. și pe reclamant, considerînd că vinovăția acestora este dovedită deplin prin declarațiile lui T., ale colaboratorului de poliție care a raportat despre declarațiile lui T. și prin rezultatele expertizei criminalistice. Instanța s-a referit la declarațiile de autodenunțare a reclamantului și asupra versiunii părții acuzării, potrivit căreia reclamantul și R.M. au încercat să o stranguleze pe M. și după nereușita sa au aruncat-o în lac.

Retragerea declarațiilor anterioare ale reclamantului s-a apreciat ca o încercare a evita răspunderea penală.

32. În recursul său reclamantul a reiterat argumentele sale înaintate anterior și a adăugat că U. a mărturisit precum că el s-ar fi întors acasă la orele 23:00, după cum a fost confirmat de I.M., respectiv conferindu-i un alibi de neînlăturat. Martorul T. nu a menționat numele reclamantului în declarațiile sale. Rele tratamente aplicate lui (utilizarea măștii anti-gaz și

limitarea respirației pînă la căderea în stare de inconștiență urmare a sufocării) nu ar fi putut să-i lase urme de leziuni corporale. Reclamantul s-a referit la constatările raportului de expertiză, care contravenea declarațiilor sale și versiunii părții acuzării, potrivit căreia dînsul și R.M. au încercat să stranguleze victima M. Raportul de expertiză nu a găsit nici o urmă de strangulare dar a constatat existența multiplelor leziuni, care confirmă precum că M. a fost în repetate rînduri lovită. Data omorului nu a fost stabilită: cantitatea urmelor somniferului în sîngele lui M. a fost una mică, confirmînd că dînsa ar fi fost injectată cu multe zile înaintea decesului. Suplimentar, expertul a declarat că victima a decedat cîteva zile înainte de momentul completării raportului de expertiză (la 05 iunie 1997), fapt care exclude data de 19 mai 1997 drept ziua comiterii omorului. Alt expert a susținut la 1998 că M. a decedat cu săptămîină înainte de momentul completării raportului din 05 iunie 1997, fapt care de asemenea vine în contrar cu versiunea părții acuzării că M. ar fi fost ucisă la 19 mai 1997. Reclamantul a atras atenția instanței asupra refuzului său de a contrasemna autodenunțarea și mărturii, fapt care pune sub un dubiu caracterul lor veridic. Reclamantul a invocat prevederile Articolelor 3, 5 și 6 din Convenție.

c. Hotărîrea Curții Supreme de Justiție

33. La 16 aprilie 2002 Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia din 21 septembrie 2001. Instanța Supremă a considerat că vinovăția acuzatului a fost pe deplin dovedită. Instanța s-a referit la versiunea părții acuzării cu privire la evenimente, potrivit căreia reclamantul și R.M. au încercat să o stranguleze pe M. De asemenea Curtea Supremă a făcut referințe la declarațiile autodenunțătoare ale reclamantului din 04 iunie 1997, date în prezența unui avocat, și potrivit cărora reclamantul și R.M. a au adus-o pe M. la un lac și au lovit-o în mod repetat, observînd că dînsa nu a murit, dînșii au aruncat-o în lac unde aceasta s-a înecat. Raportul de expertiză a confirmat maniera în care M. a fost maltrată și leziunile corporale a acesteia corespund declarațiilor reclamantului. Suplimentar, martorii au confirmat intențiile reclamantului de a vinde apartamentul lui M. și documente relevante au fost găsite în apartamentul unde acuzatul a locuit.

34. Instanța Supremă a constatat că nu există dovezi despre rele tratamente, iar reclamantul a dat declarații în prezența avocatului și a altor persoane.

II. LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

35. Prevederile relevante ale Codrului de procedură penală (în vigoare la momentul evenimentelor prevăd următoarele:

“Articolul 55

...Probele obținute cu încălcarea prevederilor prezentului Cod sau neexamine în modul convenit în ședință judiciară nu pot constitui temeiul sentinței sau al altor hotărâri judecătorești și documente procesuale.

Articolul 62

... Primul interogatoriu al bănuțului reținut sau arestat este efectuat numai în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.

Articolul 115

Procesul-verbal privind un act de urmărire se întocmește în timpul efectuării acestui act sau imediat după terminarea lui de către ...

Procesul-verbal se citește tuturor persoanelor, care au participat la actul de urmărire, explicându-li-se, totodată, că au dreptul de a face observații, iar acestea urmează să fie consemnate în procesul-verbal. ... După terminarea interogatoriului înregistrarea sonoră și înregistrarea video se reproduc în întregime în fața persoanei interogate.

Articolul 124

Dacă învinuitul, bănuțul, ... refuză să semneze procesul-verbal al actului de urmărire, se face mențiune în procesul-verbal, care va fi semnată pentru conformitate de către persoana ce a efectuat actul.

Celui ce a refuzat să semneze procesul-verbal trebuie să i se dea posibilitatea să explice cauzele refuzului, iar lămuririle lui trebuie consemnate în procesul-verbal.”

ÎN DREPT

36. Reclamantul s-a plîns potrivit Articolului 6 § 1 din Convenție precum că procedurile penale inițiate în privința sa au fost neechitabile. Partea relevantă a Articolului 6 § 1 din Convenție declară:

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil... a cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

37. Dînsul de asemenea s-a plîns în baza Articolului 6 § 3 din Convenție precum că nu a beneficiat de servicii de asistență juridică corespunzătoare a avocatului în primele zile ale detenției sale. Partea relevantă a Articolului 6 § 3 din Convenție declară:

“3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

... c. se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer; ... ”

I. ADMISIBILITATEA

38. În plîngerea sa inițială reclamantul la fel s-a plîns despre pretinsa violare a drepturilor sale potrivit Articolului 3 și 5 din Convenție. Oricum, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei el a solicitat Curții să nu procedeze la examinarea acestor capete de plîngeri, deoarece acestea depășesc competența *ratione temporis* a Curții. Curtea nu găsește motive de a examina aceste capete de plîngeri.

39. Reclamantul s-a plîns de asemenea despre o violare a Articolului 6 § 2 din Convenție despre condamnarea lui în afara oricăror dovezi cu privire la vinovăția sa. Examinînd materialele dosarului, Curtea consideră că acest capăt de plîngere este vădit nefondat.

40. Reclamantul a pretins violarea Articolului 6 § 3 din Convenție. Dînsul a susținut precum că avocatul (C.S.), contractat de mama reclamantului la ziua reținerii (4 iunie 1997), a fost împiedicat să aibă o întrevedere cu dînsul în acea zi. Atunci cînd avocatul a reușit să aibă acces la reclamant, acesta nu a cerut să i se fie acordat timp pentru o discuție confidențială cu reclamantul sau să facă cunoștință cu circumstanțele cauzei, ci s-a procedat direct la interogarea fără a verifica dacă reclamantul ar fi fost supus rellelor tratamente sau amenințat cu aplicarea acestora.

41. Curtea notează precum că evenimentele în litigiu au avut loc pînă intrarea în vigoare la 12 septembrie 1997 a Convenției pentru Republica Moldova. Oricum, Curtea reamintește că procedurile penale derulate în fața unei instanțe s-au finalizat prin adoptarea unei decizii judiciare definitive, care include în sine orice neajunsuri de care aceasta poate fi afectată (a se vedea, de exemplu, *Klimentyev v. Russia* (dec.), no. 46503/99, 21 iunie 2005). Prin urmare, maniera în care s-a efectuat interogarea reclamantului în prezenta cauză poate fi luată în considerație la examinarea echității procedurilor în întregime, care au continuat de asemenea și după data ratificării.

Curtea notează că reclamantul nu a prezentat nici o dovadă precum că C.S. ar fi solicitat să aibă o întrevedere cu reclamantul la 04 iunie 1997 și dînsului i s-a refuzat, sau eventual că C.S. ar fi acționat neprofesionist la 05 iunie 1997. Documentele din dosar confirmă că reclamantul a beneficiat de asistența avocatului oferit din oficiu la prima zi de reținere, precum și de avocatul ales de mama la a doua zi de arest. Nu este nimic în dosar care ar conduce la ideea că acțiunile celor doi avocați a fost de o calitate scăzută întru a compromite echitatea procedurilor în întregime. Prin urmare acest capăt de plîngere urmează a fi respins ca fiind vădit neîntemeiat.

42. Curtea consideră că cererea reclamantului formulată sub aspectul Articolului 6 § 1 din Convenție ridică întrebări de fapt și de drept care sînt suficient de serioase încît aprecierea lor depinde de examinarea fondului, și alte temeuri pentru declararea acesteia drept inadmisibilă nu s-au stabilit. Prin urmare, Curtea declară acest capăt de cerere admisibil. În conformitate

cu decizia sa de aplicare a Articolului 29 § 3 din Convenție (a se vedea mai sus § 4), Curtea va proceda direct la examinarea fondului acestei plîngeri.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 DIN CONVENȚIE

A. Susținerile părților

1. *Susținerile reclamantului*

43. Reclamantul a susținut precum că el a fost condamnat în principal bazându-se pe declarațiile autodenunțătoare făcute sub presiunea relexor tratamentelor la 04 și 05 iunie 1997. El nu a semnat aceste declarații, astfel exprimându-și refuzul cu cele ce i s-a impus să mărturisească la interogatoriu. Nici un proces-verbal nu a fost completat la momentul acțiunilor de urmărire penală și dînsul a fost solicitat ulterior să semneze procesele-verbale doar în octombrie 1997. Atunci cînd el a refuzat, anchetatorul D. a specificat că reclamantul nu a căzut de acord să semneze. Acel anchetator a luat cauza sa în procedură după interogările din 04 și 05 iunie 1997 și prin urmare nu a avut nici competența de a semna astfel de procese-verbale. Faptul că anchetatorul D. a semnat procesele-verbale în locul anchetatorului care inițial a procedat la audierea reclamantului, dovedește faptul că acele procese-verbale nu au fost semnate la 05 iunie 1997, în contradicție cu cele menționate în procese-verbale.

44. Mai mult decît ațt, medicul-legist și martorii oculari care au participat la audiere nu au fost niciodată chestionați în instanță. Instanțele nu au stabilit cu certitudine data decesului lui M. Doar o singură expertiză a fost efectuată asupra cadavrului victimei M. care a constatat că aceasta a decedat „cu cîteva zile înainte” pînă la data completării raportului de expertiză, la 05 iunie 1997. Acest lucru nu poate fi apreciat ca fiind cu „16 zile mai înainte” și prin urmare M. nu ar fi putut să fie omorîtă la 19 mai 1997 după cum o susține partea acuzării. Din momentul în care expertul care a concluzionat în raportul de expertiză din 05 iunie 1997 a decedat ulterior într-un accident, el nu a putut fi audiat asupra sensului frazei „cu cîteva zile mai înainte” pe care a specificat-o, și instanțele naționale au respins, fără a aduce vre-o motivare, demersul reclamantului de numire a unei expertize suplimentare pentru a constata data exactă a decesului lui M.

45. Instanțele au rămas pasive față de declarațiile a doi martori care au susținut că reclamantul ar avea un alibi, potrivit căruia el s-ar fi întors acasă imediat după evenimentele avute loc în bar, și anume spre orele 23.00, în timp ce R.M. și U. s-au întors mult mai tîrziu. Mai mult, nimeni din martori, inclusiv și T., nu au menționat numele reclamantului care a apărut doar în raportul scris al colaboratorului de poliție și care s-a referit, de asemenea, la

declarațiile lui T. În orice caz, nici o instanță națională nu a analizat discrepanța între declarațiile lui T. și aprecierea colaboratorului de poliție a declarațiilor anterioare ale acesteia. Nici o confruntare între reclamant și martorul T. nu a fost efectuată întru a constata dacă T., în fapt, s-a pronunțat oare cu privire la reclamant. Sugestia Guvernului precum că dînsa doar a omis sau a uitat să numească numele reclamantului în cadrul audierii ulterioare, constituie un nou argument care niciodată nu a fost examinat de instanțele naționale și prin urmare este irelevant. Autoritățile, astfel, nici nu au luat suficiente măsuri pentru a găsi pe T. și a asigura audierea acesteia în instanță, avînd în vedere că dînsa a specificat în declarațiile sale din 03 iunie 1997 despre intenția sa de a se instala cu traiul în Tașkent, Uzbekistan, unde locuiește bunica acesteia. Nu există nici o dovadă despre cel puțin o încercare s-a mutat oare martorul în acel oraș, necătînd la faptul că sora lui T., de asemenea, a menționat despre Tașkent, drept locul unde rudele acesteia locuiesc. Nici M.D. nu a fost audiată, chiar dacă dînsa inițial a fost chestionată și a declarat despre anumite detalii ale infracțiunii, după cum le-a auzit de la T. Dînsa din urmă, nu a menționat numele reclamantului, dar le-a numit pe R.M., U. și S. drept făptași a infracțiunii.

46. Avocatul prezent în cadrul audierilor reclamantului la 04 și 05 iunie 1997 a fost numit de procuror și nu a făcut nimic în sensul apărării intereselor reclamantului. Avocatul s-a alăturat interogării fără a încerca să aibă cel puțin o discuție confidențială cu reclamantul. Declarațiile de autodenunțare s-au contrazis cu unele dovezi obiective și o procedură corespunzătoare nu a fost respectată în acest sens reieșind din faptul că reclamantului nu i s-a permis să noteze date despre care a fost întreat și de a semna procesele-verbale de audiere.

47. Instanțele nu au prezentat suficiente motive în hotărîrile sale. Unele din motive au venit în contradicție cu circumstanțele cauzei precum: instanțele au constatat că reclamantul ar fi spus anchetatorului despre detaliile omorului și locul unde cadavrul poate fi găsit, fără a lua în considerație că asemenea detalii deja au fost aduse la cunoștință prin raportul colaboratorului operativ de poliție din 04 iunie 1997, completat după o discuție cu T.; precum și circumstanța că reclamantul a aflat despre detalii suplimentare nemijlocit de la R.M. și a informat poliția despre aceste detalii.

2. Poziția Guvernului

48. Guvernul a susținut precum că instanțele naționale au adoptat hotărîri motivate după o examinare a tuturor probelor din dosar și în deplină măsură au apreciat circumstanțele speței. În opinia Guvernului, Curtea nu ar putea înlocui instanțele naționale printr-o re-examinare a probelor, ci doar să se refere la echitatea procedurilor în întregime.

49. Faptul că declarațiile lui T. diferă de la acelea ale colaboratorului de poliție care a raportat despre conversația avută cu aceasta, este irelevant din

momentul în care ambii au descris aceleași fapte. Chiar dacă colaboratorul de poliție a înregistrat declarațiile martorului la 04 iunie 1997, acestea s-au scris la 22 mai 1997 după o discuție cu martorul T., ultima fiind posibil să fi omis câteva aspecte principale atunci când a fost audiată la unsprezece zile mai târziu, la 03 iunie 1997. Oricum, nu este sarcina Curții de a constata dacă o declarație concretă a unui martor a fost anexată corect la materialele dosarului drept probă, ci numai să examineze echitatea procedurilor sub aspectul Articolului 6 din Convenție. Faptul că T. ulterior a dispărut și a fost de negăsit pentru a face declarații în instanță, prin sine nu constituie o circumstanță care ar determina respingerea declarațiilor inițiale ale acesteia. Aceasta nu este un aspect necesar examinării prin prisma Articolului 6 la Convenție (a se vedea *Doorson v. the Netherlands*, 26 March 1996, § 80, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-II).

50. Demersul reclamantului cu privire la numirea altei examinări medico-legale întru a constata data exactă a decesului lui M. a fost respins de instanțe deoarece mai multe expertize au fost deja efectuate în cauză și nu mai era necesară o altă examinare. În orice caz, aprecierea datei exacte a decesului lui M. nu ar afecta într-un fel rezultatul procesului sau sentința adoptată.

51. Guvernul a recunoscut precum că instanțele nu au examinat înregistrarea video a declarațiilor reclamantului din 04 și 05 iunie 1997. Totuși, acest fapt nu ridică vre-o problemă prin prisma Articolului 6 din Convenție, din momentul în care au existat suficiente dovezi despre lipsa oricăror rele tratamente în privința reclamantului. Instanțele au constatat că toate elementele probatorii din dosar au fost coroborate între ele, inclusiv și cu declarațiile reclamantului. Instanțele au adoptat hotărâri întemeiate pe circumstanțele cauzei, respectând exact cerințele procesual-penale.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

52. Curtea reiterează că efectul Articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia propria apreciere a acestora sau constatarea sunt oare ele relevante pentru hotărârea sa, avînd în vedere că Curtea Europeană nu este în poziția să examineze dacă acele argumente au fost într-un mod adecvat luate în considerație (a se vedea *Perez v. France* [GC], no. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I, și *Buzescu v. Romania*, no. 61302/00, § 63, 24 Mai 2005). Totuși, deși Articolul 6 § 1 obligă instanțele de a prezenta motive în susținerea hotărîrilor sale, norma nu poate fi înțeleasă întru a obliga să fie adus un răspuns detaliat pentru fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk v. the Netherlands*, 19 April 1994, §§ 59 și 61, Series A no. 288, și *Burg and*

Others v. France (dec.), no. 34763/02, ECHR 2003-II). Extinderea obligației de a motiva poate depinde în special de natura deciziei și urmează a fi apreciată în lumina circumstanțelor speței (a se vedea *Ruiz Torija v. Spain* and *Hiro Balani v. Spain*, hotărâri din 9 decembrie 1994, § 29 și § 27, respectiv, Series A nos. 303-A și 303-B, respectiv, și *Helle v. Finland*, 19 decembrie 1997, *Reports* 1997-VIII, § 55).

53. De exemplu în cauza *Ruiz Torija v. Spain* (pre-citată, §§ 29 și 30) Curtea a constatat că omisiunea instanței naționale de considera contr-argumentul reclamantei precum că acțiunea civilă împotriva dînsei s-a prescris, a rezultat într-o violare a Articolului 6 din Convenție. În *Grădinar v. Moldova* (no. 7170/02, § 117, 8 Aprilie 2008) Curtea a găsit violarea Articolului 6 din momentul în care „instanțele naționale simplu s-au ales să ignore multiple violări serioase ale legislației, specificate de instanțele inferioare, precum și să nege o serie de elemente fundamentale cum ar fi faptul că acuzatul a avut un alibi la presupusul moment al comiterii infracțiunii.” Omisiuni similare de a prezenta suficiente motive au rezultat în constatări de violare a Articolului 6 din Convenție în *Hiro Balani* (pre-citată, §§ 27 și 28), *Suominen v. Finland* (no. 37801/97, §§ 34-38, 1 iulie 2003), *Salov v. Ukraine* (no. 65518/01, § 92, ECHR 2005-VIII (extracts)), *Popov v. Moldova* (no. 2) (no. 19960/04, §§ 49-54, 6 decembrie 2005), *Melnic v. Moldova* (no. 6923/03, §§ 39-44, 14 noiembrie 2006) și alte cauze asemănătoare.

2. Aplicarea principiilor la prezenta cauză

54. Curtea notează precum că reclamantul a ridicat o serie de argumente serioase contestând în fapt doar trei elemente probatorii care prin cauzalitate l-au legat cu faptul comiterii infracțiunii. Dînsul a accentuat, spre exemplu, că percheziția efectuată în apartamentul său nu a indicat că documentele relevante au fost depistate în camera unde dînsul a locuit (în contrar cu acea cameră închiriată de R.M., vinovăția căruia a fost dovedită prin alte probe), precum că susținerile lui S.P. doar au reprodus declarațiile lui T., pe care se pretinde că le-ar fi dat martorul (din momentul în care T. personal niciodată nu a menționat numele reclamantului), și precum că ar exista circumstanțe care grav ar pune la îndoială caracterul veritabil al „autodenunțării” (cel mai important, refuzul reclamantului de a semna declarațiile, necătfînd la caracterul lor „voluntar”, cît pînă la darea declarațiilor și după înregistrarea video a acestora, și o discrepanță clară între cele despre ce dînsul s-a „autodenunțat” și ulterior concluziile obiective ale expertului medic-legist despre pretinsa tentativă de a strangula victima). Reclamantul în final s-a referit la alibi de care a beneficiat în noaptea omorului.

55. Curtea reiterează precum că nu este rolul său de a re-examina circumstanțele cauzei, care deja au fost apreciate de instanțele naționale, sau de a acționa în calitate de „a patra instanță” și să decidă asupra vinovăției sau nevinovăției reclamantului. În schimb, Curtea este menită să verifice

dacă procedurile în întregime au fost conforme cu cerințele Articolului 6 din Convenție. După cum s-a reamintit în paragrafele 52 și 53 mai sus, unul din standardele ale Articolului 6 declară că este în sarcina instanțelor naționale de a considera cele mai importante argumente ridicate de părți și de a aduce motive în sensul acceptării sau refuzului acestora. Chiar dacă sfera argumentelor asupra cărora instanțele urmează să aducă argumente proprii poate depinde de circumstanțele particulare ale cauzei, totuși o omisiune de a considera un argument serios sau examinarea într-o manieră vădit arbitrară este în sine incompatibilă cu noțiunea unui proces echitabil.

56. În prezenta speță, Curtea consideră că argumentele reclamantului, menționate în paragraful 54 mai sus, nu pot fi considerate ca fiind ne semnificative sau incapabile să influențeze rezultatul procesului. Totuși, nu se observă din conținutul hotărîrilor judecătorești naționale că aceste argumente ale reclamantului ar fi analizate într-un mod potrivit. Doar o singură excepție a constituit Decizia Curții Supreme de Justiție, care s-a referit la discrepanța între declarațiile de autodenunțare și circumstanța vizavi de încercarea de a strangula victima M. cu o funie, constatările medicului-legist în acest sens, care nu a găsit semne de strangulare asupra cadavrului lui M. Necătînd la aceasta, deși Curtea Supremă de Justiție aparent a încercat să ia în considerație cu această evidentă discrepanță, Instanța supremă a ales doar să parafrazeze susținerile reclamantului din aceea ce dînsul a spus expres (o încercare de a strangula) spre altceva mai bine corespunzător constatărilor expertului (semne de maltratări, care niciodată nu au fost menționate în declarațiile reclamantului, a se vedea paragrafele 13 și 33 mai sus). Curtea consideră acest fapt de denaturare a probei (prin alterarea declarațiilor reclamantului) nu numai arbitrar dar și drept un răspuns necorespunzător la argumentele reclamantului precum că ar fi existat o serioasă contradicție între declarațiile sale și dovezi obiective, care luate împreună cu refuzul semnării acelor declarații, contestă caracterul lor veridic. O reacție la argumentele reclamantului în acest sens ar fi fost și mai mult importantă în lumina faptului că acesta a fost una din cauze pentru care reclamantul a fost achitat de instanțe în prima rundă de proceduri (a se vedea paragraful 22 mai sus).

57. Mai mult decît atît, cum a fost și în speța *Grădinar*, pre-citată, în prezenta cauză instanțele naționale au omis să ia în considerație alibi al reclamantului pentru noaptea cînd omorul victimei M. ar fi avut loc, deși acest alibi a fost acceptat de două instanțe în prima rundă a procedurilor (a se vedea paragrafele 22 și 23 mai sus). Nu există nici o explicație pentru această omisiune, care se referă la unul din cele mai concludente argumente prezentate de apărare și prin urmare necesita o analiză corespunzătoare. Similar, deși ar fi fost o discrepanță între ceea ce a declarat T. în fața poliției (fără a menționa reclamantul ci o altă persoană S.) și cele descrise de S.P. în raportul său reieșind din mărturiile ale martorei T. (mențiunea despre reclamant), nici autoritățile de anchetă și nici instanțele nu au întrebat-o

suplimentar despre acestea în cadrul audierii din 05 iunie 1997 într-o încercare de a înlătura orice dubiu, ci simplu au preferat să se refere la declarațiile indirecte ale martorei S.P. în detrimentul conținutului mărturiilor prezentate de martorul direct.

58. Curtea găsește că, deși cu greu referindu-se la declarațiile autodenunțătoare ale reclamantului și omisiunea de a considera contestația lui serioasă a veridicității acelor mărturisiri, chiar și parafrazând acele declarații într-o încercare de a evita contradicții cu anumite probe obiective, instanțele naționale simplu au ales să rămână reticente la o serie de aspecte fundamentale, cum ar fi alibi pentru presupusul moment al comiterii infracțiunii. Curtea nu poate găsi nici o explicație pentru asemenea omisiuni ale instanțelor în hotărârile instanțelor naționale (a se vedea *Grădinar*, pre-citată, § 117). Acest lucru este unul frapant, având în vedere că două instanțe au achitat reclamantul în prima rundă a procedurii (a se vedea paragrafele 22 și 23 mai sus) și din momentul în care în absența oricăror noi probe menționate în hotărârile judecătorești ale instanțelor, acestea l-au condamnat în a doua rundă de proceduri, desconsiderând circumstanțele care anterior au condus la achitarea reclamantului (a se vedea *Salov*, pre-citat, § 91). Prin urmare instanțele naționale nu au motivat hotărârile sale.

59. Astfel, a avut loc o violare a Articolului 6 § 1 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

60. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

61. Reclamantul a pretins 224 297 Euro pentru prejudicii materiale și morale cauzate prin condamnarea ilegală și detenția pentru mai mulți ani, precum și prin faptul că a pierdut orice șansă să revină la o viață normală și obțină surse de existență rezonabile, fiind defăimat în ochii celor care îl înconjoară. Dînsul s-a referit la *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC] (no. 48787/99, ECHR 2004-VII) drept precedent al Curții unde s-a acordat sume similare pentru o condamnare ilegală și o detenție ilicită durabilă.

62. Guvernul a susținut precum că reclamantul nu ar putea pretinde compensarea prejudiciilor din momentul în care dînsul nu a adus dovezi în acest sens. Referința la speța *Ilașcu and Others* a fost una irelevantă din momentul în care acel caz s-a referit la condamnarea de instanțe care nu pot

fi considerate competente de a judeca reclamanții, pe cînd în prezenta speță reclamantul a fost condamnat de instanțe legal constituite și competente în acest sens.

63. Curtea consideră că reclamantului urma să-i fie cauzat un anumit grad de anxietate și frustrare prin condamnarea în baza unor motive insuficiente. Curtea suplimentar consideră că atunci cînd un prejudiciu moral nu este pretins pentru încălcări de genul celor care au fost constatate în prezenta cauză, este destul de dificil, chiar și imposibil pentru reclamant de a aduce orice probă pentru suferințele sale. În același timp, Curtea consideră că suma pretinsă este excesivă. Bazîndu-se pe materialele în posesia sa, Curtea acordă reclamantului 5 000 EUR pentru prejudiciul moral, împreună cu orice taxă pe venit care ar putea fi percepută (a se vedea *Popovici v. Moldova*, nos. 289/04 and 41194/04, § 90, 27 noiembrie 2007).

64. De asemenea, Curtea consideră că atunci cînd o persoană, cum este și în prezenta cauză, a fost condamnată urmare a procedurilor care au rezultat în violarea cerințelor Articolului 6 din Convenție, o rejudecare și redeschidere a procedurilor în speță, dacă s-a solicitat, reprezintă în principiu o măsură oportună de a remedia violarea (a se vedea *Öcalan v. Turkey* [GC], no. 46221/99, § 210, ECHR 2005-IV, și *Popovici*, pre-citat, § 87).

B. Costuri și cheltuieli

65. Reclamantul a pretins 2 275 EUR pentru compensarea cheltuielilor de asistență juridică acordată în fața instanțelor naționale. În susținerea pretențiilor sale el a prezentat un contract încheiat cu reprezentantul său și o listă cu specificarea orelor lucrate pe caz, confirmînd că reprezentantul său a lucrat 31 de ore și 15 minute la o rată de 50 EUR pentru o oră, precum și bonurile fiscale de plata acordată avocaților pe parcursul procedurilor naționale.

66. Guvernul a susținut precum că reclamantul nu a reușit în fapt să dovedească că a achitat sumele pentru asistența juridică, din momentul în care în ziua la care el a prezentat pretențiile sale dînsul nu s-a achitat cu avocatul. Avînd în vedere asistența juridică acordată de Consiliul European, nu mai era necesară o altă asistență suplimentară. Cheltuieli judiciare suportate pe durata procedurilor naționale nu au fost suportate printr-un contract legal cu avocații participanți și prin urmare sunt vage și imprecise.

67. Curtea reiterează precum că potrivit propriei jurisprudențe un reclamant este în drept să i se ramburseze costuri și cheltuieli numai în măsura în care acestea au fost suportate în fapt și au fost necesare, fiind de asemenea rezonabile în quantumul său (a se vedea, de exemplu, *Iatridis v. Greece* (satisfacție echitabilă) [GC], no. 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI).

68. Avînd în vedere toate informațiile în posesia cărora se află, complexitatea cazului și observațiile părților, luînd de asemenea în

considerație sumele oferite prin intermediul asistenței juridice din partea Consiliului Europei, Curtea consideră rezonabil de a acorda reclamantului o sumă suplimentară de 650 EUR pentru proceduri în fața Curții.

C. Penalități

69. Curtea consideră oportun ca penalitățile de întârziere să fie calculate reieșind din rata minimă de împrumut a Băncii Centrale Europene la care se vor adăuga trei procente.

DIN ACESTE CONSIDERENTE, CURTEA

1. *Declară* unanim cererea admisibilă în partea plîngerilor potrivit Articolului 6 § 1 din Convenție, și restul cererilor inadmisibile;
2. *Hotărăște*, cu patru voturi împotriva la trei, precum că a avut loc violarea Articolului 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște*, cu patru voturi împotriva la trei
 - (a) că Statul reclamat va achita reclamantului, în decurs de trei luni de la data la care prezenta hotărîre va deveni definitivă, potrivit Articolului 44 § 2 din Convenție, suma de 5 000 EURO (cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, și 650 EURO (șase sute și cincizeci) pentru compensarea costurilor și cheltuielilor, sumele care urmează să fie convertite în valuta națională a statului reclamat la rata de schimb aplicabilă la data executării, plus orice taxă care poate fi încasată;
 - (b) că din momentul expirării termenului mai sus menționat de trei luni pînă la achitarea efectivă a sumei respective, statul reclamat va achita o dobîndă egală cu rata minimă a dobînzii de împrumut a Băncii Centrale Europene, plus trei procente;
4. *Respinge* unanim restul pretențiilor reclamantului de satisfacție echitabilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 18 mai 2010, în conformitate cu Regula 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte

În corespundere cu Articolul 45 § 2 din Convenție și Regula 74 § 2 din Regulamentul Curții, la prezenta hotărîre se anexează opinia disidentă comună a judecătorilor Bratza, Garlicki și David Thór Björgvinsson.

N.B.
T.L.E.

OPINIA DISIDENTĂ COMUNĂ A JUDECĂTORILOR BRATZA, GARLICKI ȘI DAVID THÓR BJÖRGVINSSON

1. În timp ce noi am votat în favoarea admisibilității plîngerii reclamantului sub aspectul Articolului 6 § 1 din Convenție, totuși noi nu am fost în situația de a împărți opinia majorității Camerei despre existența unei violări a prevederilor acestei norme.

Noi notăm de la bun început, deși reclamantul nu a fost satisfăcut de rezultatul procedurilor penale inițiate în privința sa, dînsul nu se plînge despre inechitatea procedurilor avute loc în fața Tribunalului Chișinău, Curții de Apel sau a Curții Supreme de Justiție: reclamantul a fost legal reprezentat în toate trei instanțe și nu există nici o sugestie precum că ar fi avut loc vreo încălcare a principiului egalității armelor sau precum că reclamantul nu ar fi în stare, prin apărătorul său, să prezinte astfel de argumente sau pledoarii după cum ar fi dorit. Constatarea majorității din judecători precum că procedurile penale împotriva reclamantului ar fi fost inechitabile s-a bazat exclusiv prin pretinsul caracter inadecvat al motivelor aduse de Tribunalul Chișinău în condamnarea reclamantului și rejudecarea cauzei lui și acelor prezentate de curțile de apel și recurs prin menținerea acelei condamnări. Noi considerăm că, în concluziile despre existența unei violări a Articolului 6 în prezenta cauză, majoritatea Camerei s-a distanțat de funcția de supraveghere, caracteristică Curții, și contrar celor susținute în hotărîrea de mai sus, și-a asumat rolul celei de „a patra instanță”.

2. La adoptarea concluziilor sale, majoritatea judecătorilor s-a referit la hotărîrea Camerei în speța *Grădinar v. Moldova* (No. 7170/02, 8 aprilie 2008), unde Curtea, în mod similar, a găsit violarea Articolului 6 în baza insuficienței temeiurilor aduse de instanțele de apel/recurs întru a motiva condamnarea reclamantului. Susținînd astfel, precum și în cazul *Grădinar*, instanțele naționale în prezenta speță au rămas reticente în privința cîtorva aspecte fundamentale în cauză, inclusiv alibi al reclamantului care a condus la achitarea anterioară a reclamantului.

Necătfînd la aparentă asemănare a acestora, există totuși o distincție fundamentală între aceste două cauze. În cauza *Grădinar*, după cum și în această speță, Curtea Supremă a casat hotărîrile instanțelor inferioare achitînd soțul reclamantei în privința acuzațiilor de omor și o rejudecare a cauzei a fost ordonată. La rejudecarea cauzei soțul reclamantei a fost din nou achitat de instanța de fond dar sentința a fost casată de Curtea de Apel, care l-a condamnat pe acesta în baza aceluiași probe fără a audia repetat principalii martori în speță. Condamnarea sa a fost ulterior menținută de Curtea Supremă de Justiție. A fost o omisiune a celor două instanțe de apel și recurs de a aduce suficiente motive întru reversarea concluziilor asupra circumstanțelor de fapt apreciate de instanța de fond, fapt care a stat la temelia constatărilor Curții despre existența violării Articolului 6. Prin evident contrast, reclamantul în prezenta cauză a fost recunoscut vinovat de

omor după rejudecare și urmare a unei depline reexaminări a probelor din dosar și condamnarea sa a fost menținută cât de Curtea de Apel așa și de Curtea Supremă. Constatările majorității judecătorilor din cameră nu a fost bazată, după cum în cauza *Grădinar*, pe omisiunea instanțelor de apel/recurs de a aduce suficiente temeiuri întru reversarea concluziilor instanței de fond, dar prin prisma pretensei omisiuni a instanței de fond și de apel/recurs la rejudecarea cauzei reclamantului și de ași motiva o altă și diferită apreciere a probelor cercetate de instanța de fond inițială.

3. Noi considerăm precum că aceste considerațiuni sunt depășite. Din momentul în care garanțiile Articolului 6 § 1 din Convenție inevitabil impun unui tribunal de a proceda la o examinare corespunzătoare a susținerilor, argumentelor și probelor prezentate în fața sa, este doar în sarcina însuși a tribunalului de a aprecia relevanța acestora pentru hotărârile sale. După cum corect s-a accentuat în hotărîrea prezentă, norma Articolului 6 nu poate fi înțeleasă drept una solicitînd răspunsuri detaliate asupra fiecărui argument înaintat în fața instanței. Mai puțin Articolul 6 poate fi înțeles drept impunînd unei instanțe, cum este și în prezenta cauză unde o rejudecare a avut loc, de a aduce motive întru ași întemeia o altă concluzie asupra probelor, sau o altă apreciere făcută a acestor probe, în comparație cu instanța de fond inițială. Curtea de la Strasbourg va fi justificată să intervină doar în acele spețe unde aprecierea probelor aduse în fața instanțelor naționale, sau motivele care stau la baza concluziilor asupra acelor probe, sunt vădit nerezonabile sau viceversa arbitrare.

Temeiurile pe care s-a axat hotărîrea în speță la constatarea violării Articolului 6 sunt, în opinia noastră, departe de orice constatare a oricărui caracter arbitrar al acțiunilor instanțelor naționale.

4. S-a argumentat prioritar precum că instanțele naționale au omis într-un mod corespunzător să răspundă la „cîteva argumente fundamentale ale reclamantului vizavi de trei elemente probatorii care prin cauzalitate l-au legat cu faptul comiterii infracțiunii”, și anume documente relevante depistate după percheziția în apartamentul reclamantului; raportul lui S.P. despre cele relatate lui de martorul T. vizavi de implicarea reclamantului; și autodenunțările însuși a reclamantului.

5. Acest argument ilustrează dificultatea cu care s-a confruntat Curtea atunci cînd și-a asumat rolul unei instanțe de apel și a urmărit să substituie propria viziune în raport cu acea ale instanțelor naționale, și anume care din argumente impun o reacție și un răspuns. Cu privire la primul din aceste elemente, s-a spus precum, atunci cînd s-a notat că documentele încriminatoare s-au găsit în apartamentul reclamantului pe care acesta l-a împărțit cu complicele său R.M, Tribunalul Chișinău a omis să menționeze că procesul-verbal al percheziției nu a specificat dacă documentele s-au găsit în camera închiriată de R.M. sau într-un alt loc din apartament. Oricum, în materialele dosarului de la Curte nimic nu indică ce fel de referință asupra acestui element de probă, dacă a fost astfel, s-a plasat de

reclamant la examinarea în fond. Evident, nu apare din conținutul hotărîrilor judecătorești naționale ale instanțelor de apel/recurs, precum că acest fapt ar fi fost principală pretenție a apelurilor/recursurilor reclamantului față de Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție.

6. Cu privire la cel de al doilea element, este adevărat precum că declarațiile lui T. de incriminare a reclamantului ar fi apărut doar în raportul lui S.P. despre rezultatele chestionării martorului și nu însăși în cadrul audierii acestui martor. Oricum, este de asemenea adevărat că S.P. a fost chemat și audiat în calitate de martor la rejudecarea și dînsul a confirmat versiunea despre care i-a spus martorul T. la 04 iunie 1997. Plîngerile indicate în hotărîre s-au axat pe faptul precum că instanțele naționale au „preferat să se întemeieze pe mărturia lui S.P. din auzite în detrimentul la cele ce însăși martorul a declarat în original” și precum că nu s-au luat măsuri pentru a întreba suplimentar martorul T., în cadrul audierii din 05 iunie 1997, într-o înlătură oricărei dubii despre o pretinsă discrepanță între aceste două teze. Dar, din nou, este neclar a fost oare vre-o obiecție ridicată de reclamant vizavi de admiterea probei declarației lui S.P.; nu apare în instanța de fond și apel nici o referință a reclamantului, dacă există astfel, asupra acestei inconsistente între două declarații.

7. Cît privește autodenunțarea reclamantului, este indiscutabil că instanțele naționale au examinat principala pretenție a reclamantului precum că aceste declarații ar fi fost date involuntar. Tribunalul Chișinău expres a reținut că aceste declarații au fost voluntare, notînd că expertul medic-legist nu a descoperit careva leziuni corporale asupra reclamantului și precum că atunci cînd reclamantul a dat declarații acesta era asistat de un avocat și în prezența a martorilor, respectiv nu a fost nici o forțare sau altceva de acest fel, și dînsul a declarat fără nici o restrîngere. Hotărîrea stipulează precum că există o „contradicție serioasă” între declarații și dovezi obiective care ar naște dubii vizavi de caracterul veridic al declarațiilor și precum că Curtea Supremă a „denaturat” mărturiile reclamantului în sensul de a le adapta la aceste contradicții. În opinia noastră, nu este rolul Curții de a proceda la o apreciere independentă despre existența or gravitatea preinsei contradicții; mai puțin noi simțim justificat să formulăm o concluzie precum că Curtea Supremă a denaturat dovezile prin modificarea declarațiilor reclamantului, după cum se pretinde.

8. Finalmente s-a argumentat în hotărîre precum că instanțele au omis să considere alibi al reclamantului pentru presupusa noapte a omorului lui M. Pretinsul martor, care a susținut alibi al reclamantului, a fost I.M. care de asemenea a locuit în apartamentul reclamantului în timpul evenimentelor. Aparent, martorul I.M. nu s-a luat în considerație, acest alibi fiind inclus în declarațiile scrise date în fața Tribunalului Chișinău. Este adevărat că instanțele naționale la rejudecarea cauzei reclamantului nu au făcut referințe la alibi și nu au explicat de ce acesta a fost desconsiderat. Totuși, noi notăm că, deși reclamantul a pretins precum că alibi al său a rămas „incontestabil”,

acesta a fost vădit inconsistent în raport cu propriile declarații de autodenunțare ale reclamantului, care au fost admise de instanțele naționale drept valide. În aceste circumstanțe, noi nu găsim temeiuri de a concluziona precum că omisiunea de a se referi la alibi este un indiciu al caracterului arbitrar al acțiunilor instanțelor naționale.

9. Noi, din aceste considerente, nu suntem convingși precum că reclamantul a stabilit aceste deficiențe în aprecierile instanțelor naționale vizavi de probatoriul sau în motivarea hotărârilor sale, fapte care ar duce la o violare a Articolului 6 § 1 din Convenție.